

SALUT MEC

Av Inger Bakken Pedersen

Paris : tu peux pas résumer la ville où tout arrive!

Jeg valgte Sorbonne og Paris litt om hverandre. Jeg vet ikke om det var på grunn av universitetet eller byen i seg selv. Mest av alt var det kanskje språket. Jeg hadde allerede brukt åtte år på å prøve å lære meg fransk, seks år på skolen som valgfag og to år på universitetet. Så et helt år i Frankrike var egentlig det jeg syntes måtte til for å få fransken ordentlig på plass. Siden jeg hadde bodd i en mindre by i Frankrike før, tenkte jeg at jeg skulle gå for den største denne gangen, og da er det bare Paris. Det finnes jo en del skildringer av hvordan og hvorfor Paris er den flotteste og viktigste byen i verden, så det skal jeg la ligge her. Det jeg derimot kan si en del mer om er universitetet jeg gikk på, Paris-Sorbonne IV.

Det er to av universitetene i Paris som holder til i det

ekte Sorbonne, altså den gamle bygningen med borggård, marmor, fresker og kapell med bladgull gjenreist av kardinal Richelieu i første halvdel av 1600-tallet. Det ene er der jeg gikk, og er hovedsakelig viet humaniora. Til vanlig kalles skolen bare La Sorbonne eller Paris IV. Noen av fagene, særlig på lavere nivå, holder til i Centre Universitaire Malesherbes i 17e arrondissement eller i Centre de Clignancourt i 18e. Men all undervisning i filosofi fra og med tredjeåret på bachelornivå er enten på Sorbonne eller på La Maison de Recherche, som også ligger i 5e arrondissement, eller Latinerkvarteret. Alle de eldste og viktigste utdanningsinstitusjonene i Paris ligger rett i nærheten av hverandre, så på andre siden av Rue Saint-Jacques ligger også Lycée Louis-le-Grand og Collège de France (tidligere Collège royal, oppretta av François I i 1530) som opprinnelig bestod av kongens bibliotek og var et alternativ til

universitetene, hvor det ble undervist i disipliner som disse bevisst ignorerte.

I Frankrike innebar nemlig en stor del av Reformasjonen en universitetsreform, hvor det blant annet ble kjempa for at studentene skulle ha *tilgang* til bøkene (og ikke bare bli studert via professorens forelesninger). Etterhvert ble også de franske universitetene mer slik som vi kjenner dem i dag, og studentene fikk etterhvert også lov til å studere oversatte verk. Likevel er latin, gammelgresk og tysk vanlige fag å ta i tillegg når man studerer filosofi, og man har egne språkfag i filosofi hvor man utelukkende leser tekster på det aktuelle språket. Dette gjelder da også engelsk, og jeg tok et fag som het *Anglais* og hvor vi leste Kuhns *Structure*. Akkurat det er jo litt pussig for oss som til vanlig studerer ved UiO. Men i motsetning til i Norge er så å si *alt* oversatt til fransk. Det er mye vanskeligere å finne Russells *Problems of Philosophy* på engelsk enn det er å finne den på fransk. Hele Paris er stappfullt av små, uavhengige bokhandler, og brukte bøker er ofte svært billige. Dette med språk gjør at det er helt nødvendig å ha et fransknivå som er rimelig solid før man drar ned, med mindre man altså holder seg til språkfagene i filosofi.

Franske universiteter går for å være konservative i undervisningsformen, og da særlig Paris IV. Undervisninga er prega av at professorene anses for å være så å si allvitende. De sitter også på en enorm mengde kunnskap og kan i løpet av en forelesning lire av seg sidevis med ordrette sitater fra de fleste filosofer relevante for emnet. I motsetning til universitetene i Norge forventes det i mye større grad at man skal *mestre* et verk. Hvis faget handler om Husserls *Logique formelle et logique transcendente* forventes det at man på en skoleeksamen skal kunne plassere et tilfeldig utdrag på sidetallsnivå. Ikke at professoren faktisk vil at man skal skrive hvilke sider i boka utdraget er henta fra, men at man må kunne vite akkurat hva som kommer rett før og hva som kommer like etter, og hvordan utdraget er en del av et mindre, lokalt argument. Denne måten å lære på gjør at franske studenter, i mye større grad enn norske, er flinke til å tilegne seg filosofiske verk i store kvanta. Og etterpå kan de også kaste ut sitat på sitat fra franske oversettelser av alle de store klassikerne i filosofien. Nå går jo Frankrike for være det landet hvis innbyggere leser aller mest, og det gjenspeiles i hvert fall blant studentene på Sorbonne.

Interaksjonen mellom professor og student er også annerledes. I forelesningene kan professoren sitte i tre timer (gjerne uten pause) mens alle studentene tar notater som gale. Og ikke notater i stikkordsform eller med piler og symboler – de fleste transkriberer hele forelesningen og ender opp med å ha 10 velskrevne sider i vakker løkkeskrift.

En av professorene jeg hadde ba alltid alle skrive et ark om seg selv i den første timen, hvor han ville vite hvor i løpet man var, hvilke særskilte filosofiske interesser man hadde, hva man skulle skrive om på masteroppgaven, hvilke språk man behersket, om man ville ta en PhD etterhvert og, heldigvis, hvorvidt man var Erasmus eller ikke. Første timen leste han så opp alle arkene om alle 30 studentene eller så, og kommenterte de ulike arkene. Innimellom anbefalte han bøker relevante for masteroppgaven, ble imponert over de usedvanlig språkmektige eller kommenterte at det var festlig at en persons hovedinteresser kunne omfatte både Frege og Heidegger. Resten av semesteret leste han opp navnet til hver student fra arkene, og ble etterhvert ganske så godt kjent med den enkelte. Men jeg hadde også noen forelesere som knapt smilte en eneste gang, som forbød å ta notater på datamaskinen eller som sa, da en student rakte opp hånda i første timen, at dette var en forelesning hvor man ikke stilte spørsmål. Men når man er omkring hundre studenter i et enormt amfiteater er egentlig akkurat det greit for effektiviteten.

Siden jeg reiste gjennom Erasmus hadde jeg tilgang til utrolig mange fag. Jeg tok bare filosofifag (med ett unntak), og kunne da velge mellom alle fag på bachelornivå og alle fag på masternivå. Jeg tok to fag fra tredjeåret på bachelornivå og resten på masternivå, men syntes generelt at det var fryktelig vanskelig å velge med det enorme fagtilbudet. Hvert fag er cirka 5 ECTS, som gjør at man må ha seks fag i semesteret. Når man er vant til å ha kun tre fag i semesteret virker dette litt avskrekkende i begynnelsen, men det går seg egentlig veldig til etterhvert. Det virker også som om professorene har større valgfrihet til å velge hva faget skal handle om, og navnet på faget trengte ikke å stemme overens med temaet i det hele tatt. Jeg hadde for eksempel et fag som het «Epistemologie» fra andreåret på master, men som handla om leibniziske temaer i kontemporær filosofi med særlig vekt på asymmetriske relasjoner. Et utrolig kult fag forøvrig.

Året mitt på Sorbonne har vært lærerikt, spennende og supert på de aller fleste måter. Språket falt også til slutt på plass, og jeg fikk bo i den flotteste byen i verden. Jeg vil nok si at Paris er en perfekt by å studere filosofi i, og at jeg savner det litt mer enn det jeg liker å innrømme.

*Jusque dans tous les départements à ses portes/
On revendique tous une appartenance assez forte²*

NOTER

¹ Flynt: «J'éclaire ma ville» (2007).

² (ibid.)